

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ชีวิตถ้ามันมีความสุขมันก็เพลินนะ ชีวิตถ้ามีความสุขมันจะเพลินไปเร็วมาก ชีวิตนี้สั้นมาก แต่ชีวิตถ้ามีความสุขทุกขนี่ โอ้โฮ...แสนยาวไกลเลย พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนวัววนนะ เปรียบเหมือนคนเดินกลางทะเลทรายยังมีอีกหนึ่งโยชน์ แต่เดินแล้วมันหมดแรงแล้วนอนอยู่ ก็ว่าทางมันต้องไปข้างหน้า เหมือนคนไปกลางทะเลทรายไง แล้วนอนหมดสภาพเลยนะ แต่ระยะทางยังต้องเดินไปอีกหนึ่งโยชน์

เหมือนกันเลย ทำไมต้องเดินไปอีกหนึ่งโยชน์ล่ะ ทำไมไม่ต้องเดินตลอดไป เห็นไหม มันมีการที่ว่ามันสิ้นสุดได้ไง ถ้ามันทำถึงสิ้นสุดได้ มันสิ้นสุดได้ คนเราตายต้องเกิดหมด เกิดต้องตายหมด เว้นไว้แต่พระอรหันต์เท่านั้น พระอนาคาก็ไปอยู่บนพรหมเท่านั้น แล้วต้องสิ้นไป เห็นไหม ระยะทางอีกหนึ่งโยชน์ยังต้องเดินต่อไป แต่ก็มีโอกาสที่จะหลุดพ้นได้เหมือนกัน มีโอกาสที่จะสิ้นสุด จิตนี้ไม่ต้องไปเกิดไปตายอีก...ทำได้ สิ่งนี้ทำได้มันเป็นไปได้ เพียงแต่ว่า พระพุทธเจ้ายังต้องมาเกิดอีก พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาเกิดองค์ต่อไป พระพุทธเจ้าองค์ต่อไปจะมาตรัสรู้ต่อไปๆ จะรู้สัจวันสัจตัวต่อไป

แต่เรายังไม่เบื่อหน่ายทางโลก เรายังติดทางโลกอยู่ เห็นไหม ถ้าเราเบื่อหน่ายทางโลก เราจะเห็นว่าสิ่งนั้น สิ่งที่ว่าชีวิตนี้มันดำรงอยู่ในการประพฤติปฏิบัติ มันแสนทุกข์แสนยาก เห็นไหม เพศ... เพศหญิง เพศชาย เพศสมณะ เพศพรหมจรรย์ พรหมจรรย์เพื่อปฏิบัติจะออกจากทุกข์ ถ้าปฏิบัติออกจากทุกข์ได้มันจะออกจากทุกข์ได้ ปฏิบัติไม่ออกจากทุกข์มันก็หมักหมม เห็นไหม เหมือนกับเราที่ว่ามัน น้ำเน่าเน่าไม่ไหลเวียน กิเลสมันอยู่ในหัวใจมันหมักหมมในใจ มันจะหมักหมมในใจอยู่อย่างนั้น ถ้ามันได้ถ่ายเทออก มันถึงต้องออกมา

“ทาน ศีล ภาวนา” ออกมาชุดงควัตร ออกามีข้อวัตรปฏิบัติ เพื่ออะไร? เพื่อปฏิบัติหาเครื่องดำเนิน ถ้ามีถนนหนทางเครื่องดำเนินอยู่ไป เราจะไปได้ ถ้าไม่มีเครื่องดำเนินไปเราจะไปขนาด

ไหนเราก็ไปไม่ได้ เพราะเครื่องดำเนินมันไม่มี มันเป็นไปไม่ได้ เห็นไหม “สุภัททะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ถ้าศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ศาสนาไหนมีมรรคศาสนานั้นถึงมีผล ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ” เห็นไหม รอยเท้าบนอากาศไม่มี

นี่ก็เหมือนกัน ความที่จะหลุดพ้นไปจากใจ กิเลสจะหลุดพ้นออกไปจากใจ จะไปทำที่อื่นไม่ได้ มันต้องทำลงที่ใจ แล้วใจมันต้องทำตัวมันเอง เห็นไหม มันต้องทำความสงบเข้ามา ทำความสงบเข้ามา นี่เริ่มต้นตั้งแต่ความสงบเข้ามา ความสงบเป็นงานอันใหญ่โตมโหฬารแล้วนะ กว่าใจจะสงบได้ ใจสงบแต่ละครั้งแต่ละคราวนี้ มันฟุ้งซ่านมาก มันเป็นไปตามกระแสโลก เพราะเราเกิดมาในโลก เราเกิดมาพร้อมกับกิเลส กิเลสในหัวใจมันต้องขับไล่ไปโดยธรรมชาติของมัน

เราจะทำความสงบของใจขึ้นมา ถ้าไม่ทำความสงบของใจขึ้นมา เราใช้ปัญญาเลยก็ได้ ใช้ปัญญาเลย ใช้ความคิดไปเลย คิดขนาดไหนให้มันคิดไปเลย แต่มีสติสัมปชัญญะตามความคิดนั้นไป สิ้นสุดของความคิดแล้วมันต้องหยุดได้ ความหยุดนั้นนะ นั่นละสัมมาสมาธิ แต่มันเริ่มจากอ่อนไปหาแก่ เห็นไหม จากความหยุดชั่วครั้งชั่วคราว แล้วก็หยุดบ่อยครั้งๆ เข้า จนเราใช้ความคิดนี้ทัน เวลาความคิดจะเกิดขึ้นมา นั่นนะคิดอะไร เห็นไหม มันสามารถยับยั้งความคิดตัวเองได้เลย

ถ้าใช้ความคิดของเราตลอดไป ใช้ความคิดได้ทัน เห็นไหม ความคิดอย่างนั้นเป็นความคิด ถ้าแบบว่ากำหนดพุทโธแล้วมันไม่ได้ผล หรือว่าทำความสงบแล้วมันไม่ได้ผล ถ้าไม่มีความสงบเลย สติ สมาธิ ปัญญา มันเกิดไม่ได้ เกิดไม่ได้ ไม่มีรอยเท้าบนอากาศไง มันไม่ใช่มรรคโดยมรรค สมุจเฉตปหาน มักะในการชำระกิเลส มันเป็นมรรคการดำรงชีวิต มันเป็นโลกียะ มันเป็นการดำรงชีวิตอยู่ สัมมาอาชีวะการเลี้ยงชีวิตชอบ การประกอบอาชีพชอบ

ถ้าเลี้ยงชีวิตชอบ การประพฤติปฏิบัติเลี้ยงหัวใจชอบ ความคิดชอบ ความเพียรชอบ ความเห็นชอบในหัวใจอันนั้น ถ้าความเห็นชอบในหัวใจอันนั้น นั่นนะมรรคมันเกิดเกิดตรงนี้ แล้วมันชอบขนาดไหน ชอบในวงของสมณะ มันก็ถึงความสงบเข้ามา ชอบในวงวิปัสสนา เห็นไหม ชอบในวงวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาแล้วมันจะชอบในวิปัสสนา ถ้าชอบในวิปัสสนา นั่นนะมรรคเกิดเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

มรรคนี้เกิดจากไหน? เกิดจากเราค้นคว้าขึ้นมา มรรคนี้ไม่มีสำเร็จรูป มรรคนี้ไม่มีการทำว่า อยู่ในไหน อยู่ในตำรา เห็นไหม ความดำริชอบ ความเพียรชอบ ความระลึก งานชอบ ความระลึกชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ชอบนี้ในตำราก็เขียนไว้อย่างนั้น แต่นั่นเป็นชื่อของมัน แต่ผลของมันที่

จะเกิดขึ้นมาในหัวใจนี้ เราทำขึ้นมามันเกิดขึ้นมาในใจของเราเอง ถ้ามันเกิดขึ้นมาในใจของเราเอง
นั่นนะมรรคของเรา มรรคของใจดวงนั้น เห็นไหม ใจดวงนั้นต้องห้ามรรคขึ้นมาเอง หากการ
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจากใจดวงนั้นเอง

ถ้าใจดวงนั้นทำได้ ใจดวงนั้นก็ประสบความสุขไปตลอด เห็นไหม มันเข้าถึงแล้วมัน
พยายามทำของมันไป นั่นนะชีวิตนี้มันถึงจะมีคุณค่า ชีวิตนี้มันถึงมีความปรารถนาใจ ตัวอย่าง
อาจารย์มหาบัว เห็นไหม ท่านบอกว่าท่านไปหลงอยู่ที่บ้านคือ เป็นโรคเจ็บอก เป็นโรคแทงอก
นั่นนะมันเกิดแล้วมันดับ แล้วมันเป็นโรคเสียขึ้นมา มันจะตายมันไม่อยากจะตาย เห็นไหม

ชีวิตนี้มีคุณค่าตรงไหน? ชีวิตมีคุณค่าตรงมันรู้ว่ามันยังไม่สิ้นใจ มันรู้ว่ามันยังมียังมีอยู่
ถ้าตายไปมันก็ต้องไปเกิดบนพรหม เห็นไหม ตายไปก็ต้องไปเกิดอีก ถ้าไปเกิดอีกทำไมเราไม่ทำ
ให้มันสิ้นไปนั่นเลย ไปเกิดบนพรหม อายุของพรหม ๘๐,๐๐๐ ปี นี่ ๑๐๐ ปีเราก็ลำบากลำบาก
ขนาดนี้แล้ว ยิ่งชราแก่เฒ่าขึ้นมาจะ ช่วยตัวเองไม่ได้มันยังน่ารำคาญตัวเอง ใจมันปรารถนา มัน
อยากเป็นไป แต่ร่างกายมันไม่ให้เป็นไป มันจะทุกข์ยากขนาดไหน แล้วก็ไปซ้าอยู่อย่างนั้นอีก
หรือ นี่อายุมันก็ไม่ยาวไกลอย่างนั้น

ย้อนกลับมาใจ ถึงว่ายังไม่อยากจะตาย ยังไม่ต้องการตาย ยังต้องการประพฤติปฏิบัติ ยังเห็น
ช่องทางว่าจะไปได้อยู่ ขอให้ไปที่สิ้นสุดก่อน ถ้าไปถึงที่สุดแล้วจะตายก็ไม่ว่า ถ้าไปถึงที่สุดแล้ว
นะ แต่ถ้าเรายังไม่ถึงที่สุดขอให้ได้ทำ ชีวิตนี้สงวนไว้เพื่อการประพฤติปฏิบัติ ชีวิตนี้สงวนไว้เพื่อ
การต่อสู้กับความเห็นของตัวเอง ต่อสู้กับความคิดผิดของตัวเองใจ

ความเห็นผิดของตัวเอง เห็นไหม ความเห็นผิด คนเรามันจะมีความเห็นผิดเพราะกิเลสมัน
อยู่ในหัวใจ ถ้ากิเลสในหัวใจมันความเห็นของมัน มันต้องผิดพลาดไป มันจะเข้าข้างตัวมันเองไป
มันหมุนไปตามความเห็นของมัน เพราะมันอาศัยหัวใจอยู่ เหมือนกับร่างกายมนุษย์นี้ มีร่างกาย
ขึ้นมา เกิดเป็นคนก็มีร่างกายและมีหัวใจ หัวใจนี้มันปฏิสนธิขึ้นมา ร่างกายนี้ถึงตามมา เห็นไหม
เวลาตายไปก็ทิ้งร่างกายนี้ไป ใจก็หลุดออกไป ทิ้งร่างกายไว้ทิ้งธรรมชาติเขาไป แต่ใจนี้หลุด
ออกไป

กิเลสก็เหมือนกัน มันเกิดดับอยู่ที่ใจเหมือนร่างกายมนุษย์เกิดดับที่ใจ แต่มันควบคุมใจได้
มันเกิดดับแล้วมันควบคุมได้ ถ้ามันเกิดดับมันเกิดแล้วมันอยู่กับใจตลอดไป เราไม่สามารถชำระ

กิเลสได้ กรรมถ้าแก้ไขไม่ได้ พระอรหันต์เกิดขึ้นมาได้ พระอรหันต์เกิดขึ้นมาเพราะการชำระกรรม เห็นไหม

องค์อุทตมมาคนมา ๕๕๕ ศพ แต่เวลาถึงที่สุดแล้วก็สามารถชำระกรรมอันนั้นได้ แต่กรรมอันนี้ชำระที่ใจ แต่สุดท้ายแล้วความเป็นไปของเรื่องกรรมมันก็ให้ผลมา ให้ผลเป็นเรื่องการกระทบกระทั่ง การโดนที่ว่าโดนเขายิงนกตกปลา โดนให้เลือดตกยางออกนั่นนะ อันนั้นมันเศษของกรรม ชีวิตเขา ๕๕๕ ศพมาแล้วมาแล้ว แล้วชำระกรรมของเราได้ เห็นไหม นี่แก้ไขกรรมถึงว่าทำได้

ถ้าเราว่าเรามีกรรม เราเคยทำความผิดพลาดมา เราไม่มีโอกาส ชักองค์อุทตมมาขึ้นมาเป็นครู เป็นอาจารย์ ทำไมท่านฆ่ามาขนาดนั้น ท่านยังทำของท่านได้ ทำไมเราจะทำของเราไม่ได้ เราความผิดจะมากขนาดนั้นหรือ ความผิดพลาดของเราไม่เคยมากขนาดนั้นหรอก เราสามารถทำได้ ถ้าเรามีความเข้มแข็งของเรา เราทำใจของเรา เราทำใจของเราขึ้นมา เราทำของเราได้ นั่นนะมันก็เป็นผลของเรา

แล้วชีวิตมันมีคุณค่า มีคุณค่าเพื่อจะพ้นออกไปไง เพื่อจะดำรงการประพฤติปฏิบัติไว้ เพราะโอกาสอย่างนี้มันหาได้ยากมากนะ โอกาสที่ว่าเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญรุ่งเรืองกำลังประพฤติปฏิบัตินี้ มันหาได้ยาก ถ้าคนชักนำ ครูบาอาจารย์ชักนำมีอยู่ เรายังไม่มีแก้ไขที่จะทำ คิดดูสิว่าเราออกไปหรือว่าเราทำของเราไปนะ มันจะเป็นไปตามขนาดไหน มันก็เป็นไปตามความเห็นของตัวเอง เป็นไปตามกิเลส เป็นไปวนเวียนไป มันหมดมันก็ต้องทุกข์ยาก ต้องเกิดต้องตายทุกข์ยากไปในโลกนี้ไป

แต่ถ้าฝัน ถ้าฝันไม่ยอมไปกับเขา ฝันไม่ไปกับกิเลส ฝันไปกับธรรม มันก็ทุกข์เหมือนกัน การปฏิบัติ เห็นไหม ทุกข์นี้มันยิ่งกว่าอีก เราประพฤติปฏิบัติ เวลามันทุกข์ขึ้นมาในหัวใจมันก็ทุกข์ของมัน อันนี้ปฏิบัติฝันกิเลสด้วย แล้วกิเลสมันจะไม่ให้โทษเป็นสองชั้นสามชั้น เห็นไหม มันฝันกิเลสด้วย แล้วเอาชีวิตเข้าแลก ตายก็ไม่ว่าขอให้มันตายไป เพราะหวังอันนั้นนะ หวังอันที่ว่ามันหลุดพ้นได้ หวังอันที่ว่าจะไม่กลับมาเกิดอีก

ถ้าไม่กลับมาเกิดอีก มันก็ไม่ต้องมาทุกข์อย่างนี้อีก เห็นไหม อันนี้ถ้ามันยอมสภาพนี้ไป มันก็เวียนตายเวียนเกิดอีก ยอมสภาพของความทุกข์ ความทุกข์มันก็ต้องให้ผลต่อไป มันก็ต้องเกิดมาพบกับความทุกข์นี้อีก ถ้าพบกับความทุกข์นี้อีก มันก็ต้องทุกข์ต่อไปข้างหน้า ถ้าเราพยายามฝันของเรา เราจะทุกข์ขนาดไหนให้มันทุกข์ไป

แต่มันจะพ้นจากทุกข์นี้ได้เพราะว่ามันมีมรรคอรียสัจจัง มันมีความจริง มรรคผลนิพพานมีอยู่ สิ่งทีประพฤติปฏิบัติมีอยู่ ผลมีอยู่แล้ว มันขาดเฉพาะความเพียรของเรา ขาดเฉพาะความจงใจของเรา คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก เห็นไหม “ถ้าผู้ปฏิบัติจริง สมควรแก่ธรรมนะ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ต้องพ้นไปได้”

๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี... ๗ ปีนี้ทำให้มันคงเส้นคงวาไป ๗ ปีนี้ต้องพ้นได้แน่นอน ๗ ปีนี้เป็นเวลาที่ยาวนานที่สุด แต่ว่า ๗ วัน ๗ เดือนนี้ ถ้ามันพ้นได้ จิปาถะปัญหานี้...มันจะพ้นไปได้เลย พ้นจากไปได้ นั่นเป็นคุณค่าของชีวิตใจ

ชีวิตนี้ถ้าพูดถึงเวลามันทุกข์ มันทุกข์มาก เวลานั้นวันหนึ่งเหมือนกับปีหนึ่ง แต่ถ้ามีความสุขนะเวลานี้ชั่วครั้งชั่วคราว มีความสุขอยากอยู่นานๆ มันก็หมดไปด้วยความรวดเร็ว ชีวิตนี้ เห็นไหม ชีวิตที่เราใช้อยู่นี้ แล้วชีวิตในการประพฤติปฏิบัติ ชีวิตในการหวังผล หวังมรรคผลนิพพาน หวังที่สุดแห่งชีวิต ที่สุดแห่งกิเลสเลย ต้องหวังขนาดนั้นนะ พระพุทธเจ้าวางมรรคผลไว้นานคั่น ถ้าศาสนาพุทธเรามันยอด ยอดตรงนี้

เพชรในศาสนาพุทธ ยอดเพชรคือว่าผู้เข้าถึงธรรม ถ้าเข้าถึงธรรมแล้วมันจะเข้าถึงสัจจะความจริง นั่นนะมันเป็นผลของศาสนา ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากังวานในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ กังวานในใจของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมีความกังวานในใจ มันจะรู้ มันเป็นที่พึ่งของตัวเองได้ แล้วมันยังเป็นที่พึ่งของหมู่คณะได้ เห็นไหม เป็นที่พึ่งของสัตว์โลกได้ ถ้าใจดวงนั้น เพราะอะไร?

เพราะเคยผ่านมา คนทำอะไรเป็นมันก็เป็นโดยธรรมชาติของมัน คนไม่เป็น เห็นไหม เราว่าयน้ำเป็น เราจีจกรยานเป็นนี่ ก็ปีก็ชาติมันก็จีได้ มันก็ทำได้ของมัน เพราะมันเป็นแล้ว ถ้าไม่เป็นมันก็คือไม่เป็น เห็นไหม ถ้าไม่เป็นทำอย่างไรมันก็เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเป็นแล้วนี่มันเห็นว่าเป็น มันจีแนะได้ ความเป็นไปได้มี คนที่จีไม่เป็นเขาก็คิดว่าอาจจะเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าคนทำเป็นแล้ว มันก็เป็นไปได้

นี่เหมือนกัน ถ้าใจกังวานในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นสามารถทำได้ มันจะเป็นผลของใจดวงนั้น นั่นนะชีวิตนี้ถึงมีคุณค่าใจ ชีวิตมีคุณค่าต้องเป็นชีวิตของเราที่เราจะประพฤติปฏิบัติของเราให้สมความปรารถนา เอวัง